

at afværge, hvad der gjorde sig gjældende derimod. Hvorvidt de bukkede under for den Fristelse, og i hvilket Forhold til de forskjellige Tider, det tilkommer det ikke mig eller Noget af os at dømmе om; vi see tilbage paa de forrige Slægter som paa vore Fædre, og der er jo Ingen af os, der vil være en Cham og blotte sin Faders Skam. Men vi maae ikke desto mindre vedgaae det Allesammen, at naar man troede at have sikret sig Monarchens og det verdslige Sværds Beskyttelse for Troen og Kirken ved at forpligte s. Ex. den danske Konge i een Ting, alene i een Ting — i Himlen og paa Jorden, kunde man næsten sige, maatte han virke, som han vilde, men den augsburgske Confession skulde han bekjende sig til og værgе for —, saa stete det dog — jeg troer ikke med de Kongers Hjerte, men formædelt Kongernes Dine og Hænder, de Nedstaaere, ved hvem de skulde virke. —, at denne Betingelse stundom endda ikke blev holdt, saa have vi i dette Aarhundrede seet, at de, som vare alvorlige Tilhængere af Christendommen, efter den hellige Skrift og den augsburgske Confession, bleve forfulgte under Konger, som vare forpligtede til vældigt at hævde og beskytte dem. Det er altsaa Sandhed, at det var et ulykkefuldt Egetestam; og det er ganske sandt, at da i 1848 Statsforandringen indtraadte blev den Kirke, den Menighed, der var oppvoeret under Statsbeskyttelsen i Aarhundreder, og hvis Heilighed havde været udsat for Fristelse til at stotte sig dertil, og som i hin Tid under stærke Strømninger i rationalistisk Retning for en stor Del var kommen bort fra den virkelige Christendom, — da blev den Enke. Og nu forekommer det mig rigtignot ikke, det var det rette Raad, skjøndt det viselig var vel meent og blev forsøgt af fortjente Mænd i vort Fædreland, strax ved Statsforandringen at ville sørge for at faae garanteret hendes hele Stilling. Jeg troer ikke, at det var det rette, skjøndt det være langt fra mig enten nu at dømmе om at kunne sige, hvorledes man da skulde have handlet i det Dielekt, eller vel endog til sin Tid at have vidst Raad til noget Bedre. Men saa er der en Mand, der er Enkers Forsørger og de Fædres Fader. Og det er for mig et Vidnes-

byrd mere om, at den danske Folkekirke er mere end en borgerlig Indretning, er et Led af Christi Kirke, at han tog sig saaledes af den, da dens Benneres Raad ikke slog til, at den allerede i § 3 af Danmarks Riges Grundlov har faaet ogsaa det menneskelige Tilfagn om Beskyttelse. Jeg skal nemlig sige det frit, som det er min Overbeviisning, at det er en Forpligtelse, Enhver overtager uden Hensyn til, hvad Tro han personlig er af, naar han sidder i Danmarks Rigesdag, at han skal være dens Beskytter. Thi der staaer i § 3, at den evangelisk lutheriske Kirke er den danske Folkekirke; det er altsaa som den dengang var, idet Evangen samtibigt var affastet, som den da var ikke blot med det almindelig Christelige og ikke blot det Evangelisk-Lutheriske, men med den Ordning og Indretning, den havde. Med denne sin Ordning var den altsaa og er den en Kirke og ikke en Masse enkelte og særlige Menigheder, som hin Paragraph i Loven tydeligt viser. Og dette Udtryk viser saaledes nofsomt, at den med sin bestaaende Indretning, efter at den Evang og Eneret, som stred mod Andres Rettigheder, var borttaget, er sat under hele Lovgivningsmagtens Beskyttelse, tilmed da § 3 er forbunden med § 5, hvorved der er sørget for, at Kongen, der jo ogsaa, ifølge Forpligtelsen paa Grundloven, er dens Beskytter, tilige deler dens Beskyttelse. Det er altsaa denne Enke, der er betroet til hele Rigsdagen: saa kunne forresten de enkelte Medlemmer, hvad deres Tro og Salighedsvei angaaer, være af hvilken Religion de være vilde; men saa have de, om jeg saa maa sige, en politisk Betragtning af det Religiøse, og det er den, at de have paataget sig at sørge for og at staae inde for, at denne Folkekirke ikke vederfares Uret eller Vold. — Ligesaa lidt derfor, som Noget maatte formaste sig til at sige, at der staaer i § 1 eller § 2: det og det „er“, men uden videre Betydning, siden der ikke staaer, at det skal være, ligesaa lidt maa Noget med Hensyn til § 3 sige, at der staaer blot: Folkekirken er, — ikke dog skal være. Nei, saaledes som den var, er den anerkjendt for Folkekirke. Og heraf følger, hvor dens Anliggender behandles, Gæt af Lo. Enten maae de Forslag, her gjøres, gaae ud paa at føre den